

El control al Govern a través del dret parlamentari de visita als centres educatius públics. Raonabilitat de les condicions per preservar el normal funcionament del servei

Maria Ballester Cardell

Professora titular laboral de Dret Constitucional

Universitat de les Illes Balears

<https://doi.org/10.36151/RJIB.2024.26.06>

SUMARI: I. INTRODUCCIÓ. UNA NOVA ORIENTACIÓ A LA POLÍTICA EDUCATIVA DEL GOVERN. II. EL PRONUNCIAMENT DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL SOBRE EL CONTROL PARLAMENTARI AL GOVERN A TRAVÉS DE LES VISITES A CENTRES ESCOLARS PÚBLICS. 1. Els fets que donen lloc a la controvèrsia. 2. El pronunciament de l'Alt Tribunal sobre l'encaix constitucional de l'actuació de la Mesa. 3. El criteri discrepant sobre la decisió majoritària. III. CONCLUSIONS.

I. INTRODUCCIÓ. UNA NOVA ORIENTACIÓ A LA POLÍTICA EDUCATIVA DEL GOVERN

En aquest primer any de Legislatura, els temes que centren el debat parlamentari (i extraparlamentari) sobre educació són l'aprovació prèvia de les famílies de les activitats en l'àmbit escolar (pin parental) i el pla pilot d'elecció de llengua a les aules. Ambdues qüestions es mouen dins el camp de les mesures ideològiques que impulsa Vox a Balears. La primera està en línia amb les demandes que el partit ultraconservador ha fixat per donar suport a governs del Partit Popular en altres comunitats autònomes (Múrcia, Aragó o València). La segona, de difícil encaix en l'ordenament jurídic,¹ no

¹ El sistema educatiu ha d'assegurar que els alumnes assoleixen el domini ple i igual en les dues llengües oficials (disposició adicional trenta-vuitena de la LOE, article 20 de la Llei de normalització lingüística, article 3.1.j de la Llei d'educació de les Illes Balears); que els alumnes no poden ser separats per raons de llengua (article 22.3 de la Llei de normalització lingüística, article 135.1.e de la Llei d'educació de les Illes Balears); i el dret de rebre l'ensenyament en la seva llengua (si és oficial a la comunitat autònoma), que es circumscriu al primer ensenyament (article 18.2 de la Llei de normalització lingüística, article 135.1.c de la Llei d'educació de les Illes Balears, i article 9 del Decret 92/1997, que regula l'ús i l'ensenyament de la llengua catalana a Balears).

respon a un problema real, sinó a un fals pretext i a la idea tergiversada de llibertat.

De tots és conegut que el canvi de majories polítiques en el Parlament de les Illes Balears, després de les eleccions de maig de 2023, es concreta amb un pacte de governabilitat entre Partit Popular i Vox. En l'apartat dedicat a «educació i llengua» s'acorda el compromís d'impulsar un model educatiu «lliure d'adoctrinament ideològic» i de fer efectiu el dret dels progenitors a la lliure elecció de llengua d'escolarització dels seus fills i a estendre aquesta mesura a totes les etapes educatives abans que acabi la legislatura (punt 54). També es preveu la implementació de l'autorització prèvia dels pares per a les matèries extracurriculars i que aquestes siguin voluntàries (art. 59).

En línia amb el pacte assolit, en el discurs d'investidura de la candidata a la presidència del govern es fa referència a la llibertat de les famílies a l'hora de triar l'educació dels seus fills i a la voluntat de «impermeabilitzar les aules de qualsevol temptació d'adoctrinament ideològic, sense imposicions i en fer efectiu el seu dret, recollit en la legislació i jurisprudència vigent, a la lliure elecció de la llengua en educació». Per tant, en l'exposició del projecte de govern de la candidata, s'al·ludeix molt clarament a mesures que no estaven previstes en el programa electoral del Partit Popular i que, com s'ha avançat, responen a exigències de la formació ultraconservadora per facilitar la formació del govern en solitari.

L'anomenat «pin parental» és l'estratègia que vol impulsar Vox per evitar l'adoctrinament —que només aquesta formació denuncia— en assumptes molt concrets, com la perspectiva de gènere o l'educació sexual. No existeix, de moment, un criteri clar sobre quines són les intencions de la Conselleria d'Educació i Universitats sobre l'oportunitat i la forma d'articular la mesura. El 17 d'octubre de 2023 el Ple del Parlament va aprovar una resolució, derivada d'una PNL, en la que «constata que els docents no adoctrinen i insta el Govern de les Illes a confiar en la professionalitat i defensar la bona feina dels nostres docents davant les acusacions d'adoctrinament» (BOPIB núm. 17, de 3 de novembre). Dos dies més tard, en la Comissió d'Educació i Universitats s'aprova una resolució, derivada d'una PNL per promoure mesures per acabar en l'adoctrinament als col·legis, en la qual el Parlament insta el Govern «a garantir el coneixement previ i l'acceptació dels pares de qualsevol contingut extracurricular que puguin rebre els seus fills dins l'aula» (BOPIB núm. 18, de 6 de novembre). El 20 de febrer de 2024 el Ple aprova una resolució en la qual «4. El Parlament de les Illes Balears insta al Govern de les Illes Balears a afirmar que els docents de

les Illes Balears no adoctrinen [...]» i «6. [...] a la Conselleria d'Educació i Universitats a desistir d'aplicar l'aprovació prèvia per part de les famílies de les activitats que realitzen els centres ("pin parental")» (BOPIB núm. 35, de 8 de març). En el debat plenari de 27 de febrer de 2024, el conseller d'Educació i Universitats no dona una resposta clara a la pregunta sobre la posada en marxa de l'aplicació del pin parental a les escoles i instituts. Sembla evident la incomoditat del Govern balear davant una exigència que, en el cas d'implementar-se, suscitaria, probablement, una important reacció social i, també, jurídica. Més encara, si tenim en compte que els paràmetres d'anàlisi ja establerts pel Tribunal Constitucional en relació amb el suposat adoctrinament de l'educació en valors van en una línia oposada a l'eventual implantació del pin parental.²

Per altra banda, el Pla Pilot Voluntari de Lliure Elecció de Llengua (BOIB núm. 52, de 20 d'abril de 2024) ja és una realitat. Tot i que en el programa electoral del Partit Popular no estava prevista l'elecció de llengua d'escolarització del alumnes a totes les etapes educatives, la formació conservadora va assolir aquest compromís en el pacte de governabilitat. El camí per treure endavant aquest projecte per part de la Conselleria d'Educació

² Davant la impugnació dels preceptes de la LOE dedicats a l'educació en valors (principalment, els referits a la perspectiva de gènere o a l'educació afectiva i sexual) per considerar que vulnereu la neutralitat ideològica de l'Estat, la STC 34/2023, de 18 d'abril, diu que: «El respeto a las creencias morales y religiosas de los padres (art. 27.3) no puede conducir a excluir toda información o conocimiento con implicaciones de uno u otro signo. De acuerdo con la jurisprudencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos ese derecho de los padres «no impide a los Estados difundir, mediante la enseñanza o la educación, informaciones o conocimientos que tengan, directamente o no, carácter religiosos o filosófico. No autoriza, ni siquiera a los padres, a oponerse a la integración de tal enseñanza o educación en el programa escolar, sin lo cual cualquier enseñanza institucionalizada correría el riesgo de mostrarse impracticable. [...]» (sentencia *Kjeldsen, Busk Madsen y Pedersen c. Dinamarca*, antes citada, § 53).

Esta sentencia se pronunciaba precisamente sobre una asignatura de educación sexual obligatoria en centros públicos, que no consideró contraria al respeto a las «convicciones religiosas y filosóficas» de los padres (en terminología del Protocolo). Aplicando su doctrina, la decisión de 25 de mayo de 2000, *Jiménez Alonso y Jiménez Merino c. España*, inadmitió la demanda formulada por un padre y su hija contra la educación sexual que la segunda se veía obligada a cursar en un colegio público de Treceño (Cantabria), por no considerar esa obligación contraria a sus derechos reconocidos en el art. 2 del Protocolo núm. 1 al Convenio. En ambos casos el Tribunal de Estrasburgo valoró que la configuración de la asignatura no permitía apreciar un «intento de adoctrinamiento tendente a preconizar un comportamiento sexual determinado» y que la asignatura «no se consagra a exaltar el sexo ni a incitar a los alumnos a dedicarse precozmente a prácticas peligrosas para su equilibrio, su salud o su futuro, o reprobables para muchos padres. Además [...] no afecta al derecho de los padres de aclarar y aconsejar a sus hijos, de ejercitar con ellos sus naturales funciones de educadores o de orientarles en una dirección, conforme a sus propias convicciones religiosas o filosóficas» (sentencia *Kjeldsen, Busk Madsen y Pedersen*, antes citada, § 54; y en parecidos términos decisión *Jiménez Alonso y Jiménez Merino*, § 1).

i Universitats ha estat complex. Davant la inicial negativa del Grup Parlamentari Popular d'acceptar una proposició no de llei presentada pel Grup Parlamentari Vox, relativa a la lliure elecció lingüística en totes les etapes educatives (Diari de Sessions del Ple núm. 11, de 17 d'octubre de 2023), la formació d'ultra dreta vota en contra del sostre de despesa no financera, amb la qual cosa es retardà l'inici del tràmit parlamentari dels pressuposts. Després d'algunes setmanes de negociació, entre el partit del govern i el seu soci, es desbloqueja la tramitació de la norma i s'acorda que en els pressuposts per a 2024 ja es consignaran vint milions d'euros per engegar el programa pilot el curs 2024-2025 (Diari de Sessions del Ple núm. 15, de 7 de novembre de 2023). Les formacions polítiques de l'oposició, sindicats, entitats cíviques, i bona part de la comunitat educativa se mostren en contra de la mesura a causa dels dubtes legals que genera i als problemes pedagògics que pot provocar la forma en què es faci efectiva.

II. EL PRONUNCIAMENT DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL SOBRE EL CONTROL PARLAMENTARI AL GOVERN A TRAVÉS DE LES VISITES A CENTRES ESCOLARS PÚBLICS

En aquest context, vistes les tensions que segueix generant la qüestió lingüística en l'àmbit de l'educació i la denúncia, encara ara, d'adoctrinament en l'escola pública balear per part d'un sector minoritari dels representants parlamentaris, té interès comentar la STC 58/2023, de 23 de maig. La resolució en qüestió es pronuncia sobre el dret d'accés a les dependències públiques —en aquest cas als centres públics educatius—, com una manifestació addicional del dret dels parlamentaris a la informació, i als controls que, de forma raonable i motivada, es poden fixar per assegurar el normal funcionament del servei. Però en el rerefons del cas, tal com es manifesta en la demanda del recurs, s'hi troba l'interès del recurrent en comprovar de quina manera s'aplica del model lingüístic a l'escola pública.

La STC 58/2023 resol la impugnació per part del Grup Parlamentari Vox-Actúa Balears de l'acord de la Mesa del Parlament Balear de 19 de febrer de 2020, que desestima la petició de reconsideració de l'acord de 29 de gener de 2020, sobre la sol·licitud de visites a centres educatius públics que, segons l'òrgan titular del servei, s'haurien de fer fora de l'horari lectiu, en contra de l'interès manifestat del Grup Parlamentari. La rellevància del cas ja es fa palesa amb el reconeixement per part de l'Alt Tribunal de la manca de jurisprudència constitucional sobre els drets del parlamentaris d'accés a

dependències públiques i l'abast de les funcions dels òrgans de govern de la Cambra en relació amb l'assegurament del seu exercici. A més, i aquest fet també és destacat, en aquest cas el Ple del Tribunal acorda, a proposta del president, obtenir el coneixement del recurs d'empara formulat.

1. ELS FETS QUE DONEN LLOC A LA CONTROVÈRSIA

L'origen de la qüestió debatuda prové d'un escrit registrat pel Grup Parlamentari mitjançant el qual, acollint-se a allò que disposa l'article 15.5 del Reglament del Parlament de les Illes Balears (del Reglament, en endavant),³ sol·licita la visita als centres públics educatius de Mallorca. En un escrit posterior, el Grup Parlamentari, a petició de la Mesa, presenta una relació de cinquanta-dos centres educatius que tenia la intenció de visitar. En resposta de l'escrit de comunicació que la Presidència del Parlament remet a la Conselleria d'Educació de Govern balear, com a administració competent, la Conselleria trasllada (per dues vegades) la necessitat de conèixer el motiu de les visites, dies i hores programats, nombre de persones que formarien el grup visitant i les dependències concretes que es voldrien visitar; tot això, per garantir el normal funcionament del servei. Al mateix temps, el Grup Parlamentari torna presentar un escrit davant la Mesa, en el qual sol·licita les dates i les hores per realitzar les visites als centres educatius; pel que fa

³ En la redacció vigent en el moment en què es formula la sol·licitud, l'esmentat article 15.5 del Reglament disposa el següent: «Els diputats poden accedir a les dependències públiques. Per al compliment de la seva funció parlamentària poden concertar visites amb els responsables de les dependències públiques.

També poden, a efectes de visitar una dependència del Govern de les Illes Balears, posar-ho en coneixement de la Mesa del Parlament. En aquest cas, la Presidència del Parlament ho comunicarà a la conselleria o a l'entitat afectada assenyalant el dia i l'hora de la visita. El Govern podrà denegar per raons fonamentades la visita a determinades dependències.

Les visites es faran en temps i forma per permetre el normal funcionament del servei.»

En el BOPIB núm. 202, de 14 d'abril de 2023, es publica el nou text de l'article 15 del Reglament del Parlament, que ara en l'apartat 3 regula el dret d'accés dels diputats a dependències públiques en els termes següents: «3. Els diputats i les diputades poden accedir a les dependències públiques. Quan per al compliment de la seva funció parlamentària un diputat o una diputada consideri convenient visitar una dependència de l'administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, ho posarà en coneixement de la Mesa del Parlament, manifestant les condicions de temps i forma en què proposa dur a terme la visita. La Presidència del Parlament donarà trasllat de la sol·licitud al Govern de les Illes Balears.

En un termini no superior a deu dies hàbils, dins o fora del període de sessions, el Govern haurà de comunicar a la Presidència del Parlament i per a un millor trasllat a la persona sol·licitant el dia i l'hora i la forma de la visita sol·licitada o les raons fonamentades en dret que impedeixin d'atendre la sol·licitud del diputat o la diputada.

En tot cas la visita s'efectuarà en el temps i la forma per garantir el dret del diputat o la diputada i sense obstaculitzar el normal funcionament del servei.»

a la motivació es limita a dir que «no es otro que el cumplimiento de nuestra labor parlamentaria»; s'esmenten les zones que es volen visitar («zonas comunes, laboratorios, salones de actos, salas de profesores, bibliotecas, patios y algunas aulas») i les persones que realitzarien la visita (els tres parlamentaris del Grup).

En resposta a l'anterior escrit, la Conselleria comunica al president del Parlament que, per tal de no interferir en el normal funcionament del servei, les visites s'hauran de realitzar fora de l'horari lectiu i amb un màxim de dues persones, que seran acompanyades per membres de l'equip directiu i l'inspector de zona. Conegudes aquestes condicions a través de la Mesa, el Grup Parlamentari, ara ja amb invocació expressa de l'article 23.2 CE, dirigeix un escrit a l'òrgan de govern de la Cambra insistint en la necessitat que la visita es faci en horari lectiu, ja que no es pot exercir adequadament el dret reconegut en el Reglament d'accedir a les dependències públiques quan aquestes es troben lliures de servei; i demana que «dejen de poner trabas al ejercicio del derecho que asiste a los diputados de Vox-Actúa Baleares a visitar las dependencias públicas». En la resposta de Conselleria dirigida a la Mesa del Parlament es reitera que les visites en els centres educatius públics s'haurà de fer en les condicions indicades en l'escrit anterior i que només es podrà accedir a les dependències que considerés oportú la direcció del centre; igualment, indica lloc i hora per visitar quatre centres educatius i que més endavant es fixaran la resta de dades. Donat que el Grup Parlamentari no està d'acord amb les condicions establertes i la Conselleria d'Educació no les modifica, finalment se suspenen les visites programades.

Per tot això, el Grup Parlamentari sol·licita la reconsideració de l'acord de la Mesa de 29 de gener de 2020, a través del qual es informat que, de conformitat amb l'article 15.5 del Reglament, la Conselleria titular del servei és la competent per determinar el temps i forma en què es poden realitzar les visites sol·licitades a dependències públiques. En el subsegüent acord de la Mesa, de 19 de febrer de 2020, s'insisteix en la interpretació que s'ha fet de dret d'accés a les dependències públiques i que els òrgans parlamentaris han fet tot el que han pogut per assegurar l'efectivitat del dret.

Aquests són els antecedents que donen lloc a la demanda. El recurs d'empara, amb invocació de l'article 23.2 CE, se sustenta en el fet que les condicions imposades per a la visita a les dependències de centres educatius públics, fora de l'horari lectiu, impedeix l'exercici de control al Govern per part dels diputats afectats. La part recurrent explica que la finalitat de les visites dins l'horari escolar era comprovar que el servei públic s'ajusta a la legalitat vigent conforme amb la interpretació que fa el Tribunal Suprem i,

de forma específica, fa referència a la necessitat de garantir el vint-i-cinc per cent d'ensenyament en llengua castellana. En la demanda s'invoca, també, la manca de fonamentació dels acords que s'impugnen. A més, s'afirma que la restricció del dret resulta imputable als òrgans parlamentaris (i no a la Conselleria, tal com interpreten els serveis jurídics del Parlament); d'una banda, recorda que correspon a la Cambra salvaguardar la funció de control del govern en garantia de les minories; de l'altra, afirma que la Mesa no ha fet ús de la seva facultat de qualificació dels motius invocats pel Govern i els ha acceptat sense cap tipus de valoració.

El Ministeri Fiscal considera que, en aquest cas, el debat se centra en la interpretació que s'ha fet de l'article 15.5 del Reglament, que recull una manifestació addicional del dret d'informació dels diputats, instrumental per a l'exercici de la funció parlamentària de control de l'acció del govern. Admet que els acords impugnats contenen els motius que expliquen les condicions a través de les quals s'han de desenvolupar les visites sol·licitades. Però afirma, també, que la interpretació que es realitza per part de la Mesa —només l'òrgan titular del servei té competències per fixar les condicions de la visita— és restrictiva del dret dels parlamentaris. Tot i així, entén que aquesta interpretació no ha suposat una contravenció del dret a l'exercici del càrrec perquè el Grup Parlamentari interessat no ha explicat quins eren els motius o les finalitats de la visita en qüestió. Donat que la Mesa no tenia les dades ni la informació per realitzar el control necessari de la sol·licitud o valorar la fonamentació de la Conselleria de condicionar les visites fora de l'horari lectiu, conclou que no s'ha produït una vulneració del dret de visita dels diputats a dependències públiques. En el tràmit d'al·legacions, el Parlament també incideix en el fet que el Grup Parlamentari no ha explicat, fins al moment d'interposar el recurs d'empara, quines eren les finalitats concretes que es pretenien assolir amb les visites als centres docents públics durant l'horari lectiu.

2. EL PRONUNCIAMENT DE L'ALT TRIBUNAL SOBRE L'ENCAIX CONSTITUCIONAL DE L'ACTUACIÓ DE LA MESA

En la fonamentació jurídica, el Tribunal Constitucional estableix la seva doctrina sobre la projecció del dret dels parlamentaris d'accedir a les dependències públiques en el dret constitucional de representació política (art. 23.2 CE). Parteix del principi d'autonomia parlamentària (art. 72.1 CE) i destaca, en primer lloc, que el debat se suscita sobre un dret de configuració legal i que la seva regulació queda reservada als reglaments parlamentaris.

Es refereix a la potestat de les assemblees legislatives per desplegar aquell dret i a la facultat dels seus òrgans de govern d'interpretar la disposició reglamentària per fer-lo efectiu. Afirmar, també, que el dret dels parlamentaris d'obtenir informació en poder de les administracions —i, per extensió, la seves manifestacions instrumentals— forma part del nucli essencial del *ius in officium* i insisteix en la consideració del dret en qüestió (a sol·licitar i a rebre informació) com a instrument de control sobre l'acció del Govern [FJ 3è].

A continuació, l'Alt Tribunal examina, en atenció a la funció que es pretenia exercir per part dels interessats, si els acords impugnats han raonat, de forma suficient i motivada, la decisió adoptada en relació amb la sol·licitud d'accés a les dependències públiques. Per això, repassa els fets que han donat lloc a aquest recurs, en concret la petició inicial del Grup polític sol·licitant, que es limitava a invocar el compliment de la funció parlamentària; els diferents escrits remesos per la Conselleria d'Educació a la Presidència del Parlament en els quals demana que el Grup Parlamentari identifiqi la finalitat de la visita, als efectes d'assegurar el normal funcionament del servei; la insistència del Grup interessat de visitar els centres públics en horari escolar; les successives manifestacions de disconformitat per part del Grup Parlamentari a la decisió de la Conselleria segons la qual, per no interferir en el normal funcionament de les activitats escolars, les visites s'haurien de realitzar fora de l'horari lectiu, i la reiteració, també en distintes ocasions, que, amb aquestes condicions, no es podria verificar el funcionament del servei educatiu i es restringia la funció de control parlamentari sobre el Govern. Entre tant, constata que la Mesa del Parlament actua facilitant la comunicació entre el sol·licitant de la visita a les dependències públiques i l'administració titular del servei, als efectes de determinar els dies i les hores de les visites. També fa esment a la motivació utilitzada per la Mesa en els dos acords impugnats a partir de la interpretació feta de l'article 15.5 del Reglament, segons el qual correspon al titular del servei fixar el temps i la forma en què es desenvoluparà la visita i que és el Govern qui pot denegar la sol·licitud formulada, sempre que ho faci de manera raonada i motivada.

Arribats a aquest punt, el Tribunal entén que «los acuerdos impugnados contienen una motivación específica sobre la interpretación y el alcance del art. 15.5 RPIB en lo que se refiere a la posición institucional y la intervención que en el desarrollo del derecho de los diputados a acceder a las dependencias públicas tienen los órganos del Parlamento y de la administración autonómica, respectivamente, conforme a la cual correspondería al Parlamento, entre otras, una labor de intermediación entre los diputados solicitantes y la administración pública concernida y a esta la de señalar el

día y hora de la visita, así como el tiempo y la forma en que podría hacerse efectiva.» [FJ 4.B.b]. En concret, entén que la interpretació de la Mesa respon a la previsió continguda en l'article 15.5 del Reglament, segons el qual el Govern pot denegar per raons fonamentades la visita a determinades dependències i les visites s'hauran d'adaptar a les condicions necessàries per permetre el normal funcionament del servei; que aquesta és la interpretació que es fa valer per part de la Mesa en el decurs de tot el procés; i que, tal com reconeix l'òrgan de govern del Parlament, en distintes ocasions s'ha aplicat de manera continuada aquesta pràctica parlamentària de forma incontrovertida. Segons l'Alt Tribunal la interpretació continguda en els acords impugnats han acomplert formalment i materialment amb el deure de motivació d'aquest tipus de decisió i l'argumentació s'ha sustentat en criteris sistemàtics, derivats de la pròpia regulació del precepte, i lògics, facilitant que el titular de les dependències concernides pugui fixar les condicions de les visites per assegurar el normal funcionament del servei.

Tot això condueix al Tribunal a manifestar que la interpretació realitzada per la Mesa del Parlament es respectuosa amb els paràmetres establerts a l'article 23.2 CE, en el sentit que no suposa cap innovació que contradigui el contingut de l'article 15.5 del Reglament; no resulta limitativa del dret d'accés a les dependències públiques, en el sentit que, legalment, aquest dret està condicionat pel temps, el lloc i la forma en què es puguin realitzar les visites; respon a criteris de proporcionalitat entre l'objectiu institucional de realitzar la funció de control al govern a través d'aquesta actuació instrumental al dret a obtenir informació en poder de les administracions i l'interès general d'assegurar el normal funcionament del servei públic; i no deixa desprotegits als diputats que, en cas de controvèrsia, disposen d'instruments de control sobre la raonabilitat de la mesura.

Altrament, tampoc considera que el criteri de la Mesa, de no contradir les condicions marcades per la Conselleria competent —segons la qual la visita s'hauria de realitzar fora de l'horari escolar—, sigui contrari a l'article 23.2 CE [FJ 4.B.c]. Apunta, però, a la possibilitat de considerar lesiva per als drets dels parlamentaris una decisió com aquesta «en atención a los concretos motivos por los que se pretende ejercer este derecho de acceso a las instalaciones públicas.» La qual cosa dona a entendre que la valoració constitucional hagués pogut ser distinta si la Mesa del Parlament i la Conselleria d'Educació haguessin conegut la finalitat concreta que pretenia el Grup Parlamentari. Però insisteix que, en el cas en qüestió, l'ara demandant no precisa en cap moment quin era el propòsit específic de la visita; en totes les ocasions en les quals li es sol·licitada una precisió sobre aquest

extrem, necessari per fixar les condicions de la visita, es limita a indicar que el que es pretén es donar compliment a la labor parlamentària. Només en el moment de presentar el recurs d'empara es manifesta que la intenció concreta de la visita als centres públics era controlar si el servei complia les previsions constitucionals, estatutàries i legals sobre l'ensenyament de les llengües oficials. Assenyala l'Alt Tribunal que «la correcta identificación de la finalidad de la visita era un presupuesto lógico para que la administración autonómica pudiera efectuar la valoración reglamentaria sobre una eventual alteración del normal funcionamiento del servicio derivado de la visita a efectuar y, en coherencia con ello, para que la mesa del Parlamento pudiera adoptar cualquier tipo de decisión al respecto. Ciertamente, el art. 15.5 RPIB no exige expresamente que el ejercicio de este derecho de visita quede vinculado a una manifestación de la finalidad pretendida con la visita a desarrollar. Sin embargo, en la medida en que se contempla como uno de los condicionantes legales de esta función de control el permitir el normal funcionamiento del servicio, no se puede excluir que en defecto de una mínima indicación de la finalidad de la visita para que la administración pública y la mesa pondere en qué medida puede desarrollarse el derecho de visita del modo en que menor incidencia se produzca en el servicio público, pueda optarse por aquella modalidad que minimice cualquier alteración del normal funcionamiento, que es lo que ha acontecido en el presente caso.» [FJ 4.B.c].

3. EL CRITERI DISCREPANT SOBRE LA DECISIÓ MAJORITÀRIA

La Sentència no s'adopta per unanimitat. En el vot particular d'un dels magistrats, al qual s'hi adhireixen altres tres membres del Tribunal, s'afirma que, per donar compliment a la previsió continguda a l'article 15.5 del Reglament, correspon a la Mesa del Parlament verificar si les raons aportades per l'administració autonòmica per condicionar la visita als centres públics eren o no suficients; que, en aquest cas, s'entén que la Mesa no ha exercit aquesta potestat i que ha acceptat acríticament la limitació del dret de visita imposada per la Conselleria, fent una interpretació formalista i restrictiva de l'esmentat dret dels parlamentaris. També s'indica que, en la seva opinió, no és necessari que el Grup Parlamentari hagi de precisar el motiu concret pel qual vol fer la visita en horari lectiu. De fet, explica que en aquest cas, la Conselleria determina les condicions de la visita (que s'hauria de realitzar fora de l'horari lectiu), sense conèixer els motius concrets que es pretenien assolir amb la mateixa. En el vot particular també es discrepa de la consideració de la Mesa com un òrgan intermediari entre els diputats, que es

proposen exercir el seu dret d'accés a les dependències públiques, i l'òrgan titular del servei com òrgan, decisor sobre les condicions per realitzar la visita. Apunta que aquesta interpretació que fa la majoria del Ple comporta buidar de contingut la potestat que correspon a la Mesa de vetllar pels drets del parlamentaris, enfront del posicionament de la Conselleria que no explica perquè les visites s'havien de realitzar fora de l'horari lectiu.

III. CONCLUSIONS

Sens dubte, la qüestió suscitada davant el Tribunal Constitucional resulta controvertida. El fet que la Sentència no s'hagi emès per unanimitat és una clara mostra dels dubtes interpretatius relacionats amb les possibles limitacions o condicionaments als instruments o mecanismes de control parlamentari sobre el Govern. La reforma de l'apartat de l'article 15 del Reglament, dedicat al dret d'accés a les dependències públiques, articulada l'any 2023, just uns mesos abans que es publicués la Sentència del Tribunal Constitucional, segurament s'explica també a causa dels problemes interpretatius que ha generat aquest precepte en el cas ara comentat.

Sigui com sigui, i tornant a una de les argumentacions de la Sentència, podríem plantejar-nos, tal com deixa entreveure el Tribunal Constitucional, si hagués estat distinta la resposta de la Conselleria d'Educació i de la Mesa del Parlament en el cas que haguessin quedat mínimament explicitats els motius concrets de la visita. Ens podríem demanar si la petició de Vox-Actúa s'hauria d'haver resolt favorablement si, des del principi, s'hagués coneguda la finalitat que es pretenia aconseguir amb la visita als centres educatius públics durant l'horari lectiu. També ens podríem qüestionar si és factible pretendre exercir el dret parlamentari de visita a les dependències públiques per comprovar quin és el nivell de compliment del règim d'ensenyament de les llengües oficials. O, encara, ens hauríem de plantejar si és necessari i oportú que els representats polítics visitin les aules escolars, les zones comunes o els patis durant l'horari lectiu per controlar l'acció de la Conselleria d'Educació —i, per extensió, del Govern— en relació amb els usos lingüístics i el règim de les llengües d'ensenyament a l'escola.

Més allà d'aquestes qüestions, el dubte que planeja en aquest cas rau tant en el perquè es pretén realitzar l'acció de control i com en el lloc sobre el que es pretén actuar. Tal com s'ha dit, el Grup Parlamentari només té interès en visitar els centres públics escolars (no tots els centres educatius sostinguts en fons públics); precisament, els únics que la formació té en el punt de mira per considerar-los focus d'adoctrinament a través de la impo-

sició lingüística o la perspectiva de gènere. La formació ultraconservadora construeix el seu discurs polític sobre els accions que s'han d'engegar a l'àmbit educatiu a partir d'una idea malentesa d'absoluta neutralitat en la prestació del servei públic d'educació, lliure de qualsevol intent d'influència sobre l'alumnat.

Aquest enfocament esbiaixat no té en compte la clara connexió entre democràcia i educació i que aquesta relació justifica que l'escola no es mantengui neutral davant la defensa i la promoció dels valors com el pluralisme, el lliure desenvolupament de la personalitat i la diversitat. La doctrina científica, de forma majoritària, apel·la a la promoció, en paraules de TOMÁS y VALIENTE, d'un ideari educatiu de la Constitució.⁴ Això significa que el sistema educatiu no es pot limitar a instruir acadèmicament l'alumnat, sinó que, tal com preveu el constituent, també ha de perseguir una formació en el lliure desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de convivència o als drets i a les llibertats fonamentals (art. 27.2 CE). Així doncs, els drets dels alumnes i dels seus pares en l'esfera educativa s'han d'encabir en un model d'educació integral per formar ciutadans lliures i respectuosos amb els drets humans i preparats per a una convivència democràtica, harmònica i diversa. Així ho entén el Tribunal Constitucional davant la suposada «imposició ideològica» invocada pel Grup Parlamentari Vox en el Congrés en relació amb la inclusió en la Llei educativa de l'educació en valors —afectivo-sexual i de perspectiva de gènere—. «La Constitución toma partido por ciertos valores, que son precisamente los de respeto a los “principios democráticos de convivencia” (art. 27.2), “pluralismo” (art. 1.1) y diversidad y dignidad humana (art. 10.1), principios que deben ser objeto de transmisión conforme al art. 27.2 previamente citado. El respeto a las creencias morales y religiosas de los padres (art. 27.3) no puede conducir a excluir toda información o conocimiento con implicaciones de uno u otro signo». [STC 34/2023, de 18 d'abril, FJ 7.d].

En qualsevol cas, de tothom és conegut que les controvèrsies ideològiques i partidistes en l'ordenació de la matèria educativa marcaren el procés constituent i s'han mantingut durant tota l'etapa democràtica en l'àmbit legislatiu i polític, tant a nivell estatal com autonòmic. Per tant, no és estrany que les discrepàncies sobre la concreció del model educatiu estiguin pre-

⁴ *Vid.* vot particular discrepant a la STC 5/1981, de 13 de febrer, que resol el recurs d'inconstitucionalitat promogut contra determinats preceptes de la Llei orgànica 5/1980, de 19 de juny, per la qual es regula l'Estatut de centres escolars.

sents en les sessions parlamentàries de control del Govern. És necessari que els representants polítics, per a un millor compliment d'aquesta funció parlamentària, tinguin al seu abast tota la informació disponible i els diferents instruments per aconseguir-la. És obvi que el ple respecte als drets dels parlamentaris i de les minories contribueixen a una major qualitat de la democràcia. Però és igualment cert que l'exercici dels mateixos s'haurà de graduar i modular quan hi ha altres interessos en joc. Davant un tema tan sensible com és el control de l'acció de govern en relació amb la política educativa —més encara, amb relació al model d'ensenyament de les llengües oficials— la prudència s'imposa. I els límits i les condicions a la forma d'exercir aquest control, així com la ponderació dels interessos en joc per minimitzar qualsevol possible afectació al funcionament ordinari del servei, també resulten fonamentals.

